

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-158>

УДК 799.322.2

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ ТА МОЛДОВСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

DIRECTIONS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INTERNATIONAL COOPERATION OF UKRAINIAN AND MOLDOVAN ENTERPRISES

Дуляба Наталія Іванівнакандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4377-874X>**Кожан Юрій-Ростислав Юрійович**магістрант,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3267-6016>**Duliaba Nataliia, Kozhan Yuriy-Rostislav**

Lviv Polytechnic National University

Стаття аналізує напрями та перспективи українсько-молдовської міжнародної співпраці в умовах сучасних економічних і політичних викликів. Розглянуто ключові сфери взаємодії, зокрема торгівлю, енергетику, транспорт, сільське господарство та інвестиції. Визначено основні переваги та бар'єри у двосторонніх відносинах, зокрема питання енергетичної безпеки, розвитку інфраструктури та гармонізації правової бази. Підкреслено важливість впровадження інноваційних технологій, екологічних ініціатив та спільних інвестиційних проектів для сталого розвитку обох країн. Особливу увагу приділено підтримці євроінтеграційних прагнень Молдови та її ролі у поглибленні партнерства. Зроблено висновок, що співпраця у цих напрямках сприятиме зміцненню економічних зв'язків, соціальному розвитку та інтеграції до європейського ринку. Подальші дослідження повинні зосереджуватись на розробці механізмів реалізації зазначених ініціатив.

Ключові слова: українсько-молдовська співпраця, економічні відносини, євроінтеграція, інвестиції, енергетика.

The article examines the directions and prospects of Ukrainian-Moldovan international cooperation amidst contemporary economic and political challenges. The study emphasizes the significance of bilateral relations in sectors such as trade, energy, transportation, agriculture, and investments, highlighting their potential for economic growth and stability in both nations. The paper identifies common challenges, including energy security, infrastructure development, and harmonization of the legal framework, as key areas for deepened collaboration. Particular attention is given to the role of innovative technologies, environmental initiatives, and joint investment projects as drivers of sustainable development and economic modernization. In the trade sector, the mutual exchange of goods, including agricultural products, machinery, and construction materials, demonstrates significant potential for enhancing economic ties. Energy cooperation, underpinned by shared energy infrastructure, is critical for ensuring stable energy supplies and reducing dependence on external sources. Transportation initiatives focus on modernizing road, rail, and river logistics to facilitate efficient trade routes. Additionally, the agricultural partnership offers opportunities for technological advancements and product diversification. The study also explores investment dynamics, emphasizing the importance of joint projects in infrastructure, renewable energy, and technology sectors. These initiatives are vital for creating jobs, boosting regional development, and integrating both economies into broader European markets. Moldova's aspirations for European integration, supported by Ukraine, provide a strategic framework for enhancing collaboration, particularly through simplified customs procedures and reduced trade barriers. Moreover, cultural and humanitarian exchanges, such as educational programs and tourism, contribute to fostering closer ties between the two nations, laying a foundation for long-term partnership. Despite challenges such as political instability and unresolved territorial issues, the paper underscores the positive trajectory of Ukrainian-Moldovan relations. The conclusions highlight that effective international cooperation between Ukraine and Moldova should prioritize

economic partnerships, technological exchange, legal reforms, and joint environmental efforts. Such a multifaceted approach offers a robust foundation for stable and mutually beneficial relations, fostering not only economic growth but also social development. Future research should focus on developing practical mechanisms for implementing the proposed initiatives to enhance the effectiveness of Ukrainian-Moldovan collaboration.

Keywords: Ukrainian-Moldovan cooperation, trade and investments, European integration, energy security, innovations and ecology.

Постановка проблеми. Дослідження напрямів підвищення ефективності українсько-молдовської міжнародної співпраці є надзвичайно актуальним, оскільки обидві країни стикаються з низкою спільних економічних і політичних викликів. В умовах війни в Україні, політичної нестабільності в регіоні та європейських прагнень Молдови важливо зміцнювати двосторонні зв'язки. Співпраця у сфері енергетики, сільського господарства, інфраструктури та інвестицій може стати основою для економічного зростання та стабільності обох країн. Зокрема, Україна та Молдова мають потенціал для розвитку спільних проектів у будівництві доріг, енергетичній безпеці та аграрному секторі. Взаємодія у цих галузях може забезпечити взаємовигідне співробітництво, покращити економічні показники та сприяти розвитку інфраструктури. Також важливим є розвиток правових механізмів для вирішення спільних проблем і залучення інвестицій, що дозволить забезпечити стабільність і сталий розвиток в умовах глобальних змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українсько-молдовські економічні відносини в значній мірі розглядаються в контексті розвитку транскордонного співробітництва та реалізації заходів євроінтеграційних процесів. Зокрема, визначаються основні напрями співпраці та реалізація спільних заходів, направлених на досягнення зміцнення економіки, підвищення якості життя та добробуту населення, подолання корупції, та інших заходів, які сприятимуть приєднанню країн до Європейського Союзу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні перед Україною та Молдовою відкриваються нові перспективи для розвитку співпраці, водночас зберігається низка викликів, які вимагають ефективних рішень. З одного боку, обидві країни стикаються з політичними та економічними труднощами, що створює необхідність у взаємній підтримці та посиленні партнерства. Війна в Україні, політична нестабільність у регіоні та наявність таких проблем, як енергетична безпека та питання територіальної

цілісності, зумовлюють необхідність поглибленої співпраці в цих сферах. З іншого боку, є й нові можливості, зокрема для розвитку спільних економічних проектів у таких галузях, як інфраструктура, енергетика, аграрний сектор, торгівля та інвестиції. Молдова, прагнучи до європейської інтеграції, може отримати від України важливу підтримку в цьому процесі, а Україна, зі свого боку, може скористатися можливостями для зміцнення економічних зв'язків і виходу на нові ринки. Таким чином, виклики, з якими стикаються дві країни, водночас створюють підґрунтя для розвитку взаємовигідної співпраці, що обумовлює визначення основних напрямів підвищення ефективності українсько-молдовської співпраці.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Зважаючи на викладене вище, метою даної статті є дослідження основних напрямів підвищення ефективності міжнародної співпраці українських та молдовських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українсько-молдовська міжнародна співпраця розвивається на основі багатьох спільних інтересів і історичних зв'язків між двома країнами. Ці відносини охоплюють різноманітні сфери, від торгівлі до енергетики та інвестицій, і мають значний потенціал для подальшого розвитку [1, с. 5].

Однією з основних сфер співпраці є торгівля. Україна і Молдова є важливими торговими партнерами, і їхній торговий оборот значно зріс за останні роки. Українські компанії постачають до Молдови різноманітні товари, зокрема техніку, металургійну продукцію, будівельні матеріали, а також харчові продукти. У свою чергу, Молдова експортує в Україну сільськогосподарські продукти, текстиль, алкогольні напої та меблі. Важливими товарами, які країни обмінюються, є також зернові культури, хімічні продукти та електричне обладнання. Це дає змогу обом країнам покращити свої економічні показники і забезпечує взаємну вигоду від такого співробітництва [2].

Енергетична співпраця також є важливою складовою відносин між Україною та Мол-

довою. Молдова, як країна, що залежить від імпорту енергоресурсів, активно співпрацює з Україною у питаннях постачання електричної енергії та газу. Україна, в свою чергу, є одним із основних постачальників енергетичних ресурсів до Молдови. Спільна енергетична інфраструктура допомагає забезпечити стабільність постачання електричної енергії, що є важливим для економіки Молдови. Крім того, розширення співпраці в енергетичному секторі дає можливість обом країнам розвивати більш ефективні енергетичні стратегії, зменшуючи залежність від інших постачальників.

Ще одним важливим напрямом є транспортна співпраця. Україна та Молдова мають спільний кордон, що створює природні можливості для розвитку транспортних і логістичних маршрутів між двома країнами. Це важливо як для забезпечення руху товарів, так і для розвитку інфраструктури. У двосторонньому співробітництві активно обговорюються проекти модернізації дорожніх та залізничних шляхів, а також використання річкових маршрутів, зокрема на річці Дністер. Це допомагає скоротити час на перевезення товарів, знизити витрати та підвищити ефективність логістичних процесів.

У галузі сільського господарства також є значний потенціал для співпраці. Молдова має довгу історію вирощування винограду, фруктів та овочів, і багато українських компаній активно імпортують ці продукти з Молдови. З іншого боку, Україна є важливим постачальником техніки та обладнання для аграрного сектора Молдови, а також продуктів харчування. Спільні проекти в аграрній сфері можуть включати розвиток нових видів сільськогосподарської продукції, а також удосконалення технологій обробки землі та збору врожаю.

Інвестиції – ще один важливий напрямок співпраці. Українські інвестори активно працюють на молдовському ринку, зокрема в аграрному секторі, в сфері виробництва та торгівлі. Інвестиції також надходять в інфраструктурні проекти та енергетичні ініціативи. Для Молдови це є важливим фактором, оскільки країна має потребу в модернізації своєї економіки та інфраструктури. Спільна робота в цій сфері дає можливість створювати нові робочі місця, впроваджувати нові технології та покращувати економічну ситуацію [3].

У міжнародних відносинах Україна і Молдова активно співпрацюють в контексті євро-

пейської інтеграції Молдови, адже Україна підтримує прагнення Молдови до євроінтеграції, що створює додаткові можливості для економічного співробітництва. Зокрема, підписання угоди про вільну торгівлю між країнами допомогло спростити митні процедури та знизити торгові бар'єри [4].

Крім того, важливими є культурні та гуманітарні зв'язки між Україною та Молдовою. Спільні культурні заходи, обміни студентами та викладачами, а також розвиток туризму сприяють зближенню народів і створюють сприятливу атмосферу для розвитку економічних відносин. Туризм, зокрема, має великий потенціал для розвитку, адже громадяни обох країн часто відвідують одна одну, що сприяє розвитку туристичних послуг та інфраструктури.

Попри те, що між Україною та Молдовою існують певні виклики, такі як політичні питання, зокрема статус Придністров'я, а також митні бар'єри, загалом двостороння економічна співпраця розвивається в позитивному напрямку. Обидві країни мають значний потенціал для подальшого зміцнення своїх економічних зв'язків, і в майбутньому їхня співпраця може стати ще більш ефективною і взаємовигідною.

Напрями підвищення ефективності міжнародної співпраці між українськими та молдовськими підприємствами мають великий потенціал для розвитку економік обох країн, особливо в умовах глобальних викликів та зміни економічних умов. Спільне співробітництво у різних секторах дозволяє не лише зменшити витрати, а й стимулювати інноваційні процеси, що є важливими для забезпечення сталого розвитку обох держав.

Одним з головних напрямів є розвиток торговельних зв'язків, зокрема в аграрному, будівельному та виробничому секторах. Молдова та Україна мають значний потенціал у виробництві сільськогосподарської продукції та будівельних матеріалів, що дозволяє збудувати ефективні торгові відносини. Взаємна торгівля сільськогосподарською продукцією та продуктами харчування дозволяє обом країнам забезпечити стабільний попит на продукцію, а також відкриває нові можливості для підприємств.

Ще одним важливим напрямом є спільні інвестиційні проекти. Інвестиції з України та Молдови можуть бути направлені на модернізацію виробництва, покращення технологічних процесів та запуск нових проектів у таких галузях, як енергетика, транспорт, інфра-

структура та високі технології. Спільні інвестиційні ініціативи дозволяють створювати нові робочі місця, сприяють розвитку регіонів та підвищенню економічної стабільності.

Невід'ємною частиною співпраці є використання інноваційних та екологічних технологій. Українські підприємства, які мають досвід у застосуванні новітніх технологій у таких сферах, як інформаційні технології, енергетика та промисловість, можуть ділитися своїм досвідом з молдовськими партнерами. Молдова, зі свого боку, може запропонувати інноваційні підходи до органічного сільського господарства та екологічних ініціатив, що є важливим для збереження навколишнього середовища та сталого розвитку аграрного сектору. Спільні проекти в галузі відновлювальних джерел енергії, таких як сонячні та вітрові установки, можуть стати важливим етапом у розвитку "зелених" технологій, що не лише зменшують витрати на енергію, а й допомагають обома країнам рухатися в напрямку екологічної стабільності [5].

Удосконалення інфраструктури є ще одним критичним напрямом, що потребує спільних зусиль обох країн. Розвиток транспортної інфраструктури, будівництво нових доріг, мостів і логістичних центрів допоможе зменшити витрати на транспортування товарів і послуг, зокрема для малого та середнього бізнесу. Продовження модернізації енергетичних мереж, зокрема в частині постачання електроенергії та газу, є важливим для забезпечення стабільного функціонування підприємств і розвитку економіки.

Ще один перспективний напрям – це покращення правової та нормативної бази, що сприятиме розвитку бізнесу. Спрощення

митних процедур, гармонізація стандартів, захист прав інвесторів і прозорість на ринку допоможуть створити сприятливі умови для підприємств. Особливо важливою є співпраця у правовому полі для розвитку спільних підприємств і забезпечення правових гарантій для міжнародних інвесторів.

Особливу увагу слід звернути на поглиблений обмін досвідом в галузі екологічних технологій. Як Україна, так і Молдова мають проблеми з управлінням відходами, очищенням води та збереженням природних ресурсів. Спільна робота над проектами в цій сфері, такими як розробка ефективних систем для переробки відходів, модернізація очищувальних споруд, а також використання нових матеріалів для збереження довкілля, може значно підвищити ефективність екологічних технологій у регіоні. Впровадження сучасних методів збереження водних ресурсів, енергоефективних будівель і використання відновлювальних джерел енергії дозволить створити сприятливі умови для сталого економічного розвитку обох країн.

Висновки. Таким чином, ефективна міжнародна співпраця між Україною та Молдовою повинна ґрунтуватися на поглибленому економічному партнерстві, обміні технологіями та інноваціями, удосконаленні інфраструктури та правової бази, а також на спільних екологічних ініціативах. Всі ці аспекти разом створюють потужний потенціал для розвитку стабільної та взаємовигідної співпраці, яка сприятиме не лише економічному, але й соціальному розвитку обох країн. Подальші дослідження полягають в розробці механізмів реалізації кожного з наведених напрямів вдосконалення українсько-молдовської співпраці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Герасимчук, С. Україна та Молдова – нові виклики та можливості у двосторонніх відносинах. URL: <http://prisma.org/україна-та-молдова-нові-виклики-та-мож/> (дата звернення: 19.11. 2024).
2. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами: URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 20.11.2024).
3. Василюха Н. В., Цап Д. І. Зовнішньоекономічні відносини України з країнами організації Чорноморського економічного співробітництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2021. Вип. 35. С. 7–12.
4. Мудренко, К. Стан та перспективи розвитку транскордонного співробітництва України та Молдови в контексті європейської інтеграції. *Міжнародний науковий вісник : збірник наукових праць*. Редкол. І. І. Вовканич, Г. І. Мелегач, В. І. Андрейко та ін. Ужгород : ДВНЗ "УжНУ". 2016. Вип. 2 (13). С. 129–133.
5. Ткач, Д. К. (2020). Перспективи співпраці Європейського Союзу та України в умовах глобалізації енергетичних ринків. *Вчені записки Університету «КРОК*, (4), 60.

REFERENCES:

1. Herasymchuk S. (2024) Ukraina ta Moldova – novi vyklyky ta mozhlyvosti u dvostoronnikh vidnosynakh [Ukraine and Moldova – new challenges and opportunities in bilateral relations]. Available at: <http://prismua.org/україна-та-молдова-нові-виклики-та-мож/> (accessed: 19.11.2024).
2. Neografichna struktura zovnishn'oyi torhivli tovaramy [Geographical structure of foreign trade in goods]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed: 20.11.2024).
3. Vasilykha N. V., Tsap D. I. (2021) Zovnishn'oeconomichni vidnosyny Ukrayiny z krayinamy orhanizatsiyi Chor-nomors'koho ekonomichnoho spivrobotnytstva [Ukraine's foreign economic relations with the countries of the Black Sea Economic Cooperation Organization]. *Naukovyi visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, vol. 35, pp. 7–12.
4. Mudrenok K. (2016) Stan ta perspektyvy rozvytku transkordonnoho spivrobotnytstva Ukrayiny ta Moldovy v konteksti yevropeys'koyi intehtratsiyi [Status and prospects for the development of cross-border cooperation between Ukraine and Moldova in the context of European integration]. *Mizhnarodnyi naukovyi visnyk: zbirnyk naukovykh prats' – International Scientific Bulletin: collection of scientific papers*. Ed. by I. I. Vovkanych, H. I. Melehanych, V. I. Andreiko et al. Uzhhorod: DVNZ "UzhNU", vol. 2(13), pp. 129–133.
5. Tkach D. K. (2020) Perspektyvy spivpratsi Yevropeys'koho Soyuzu ta Ukrayiny v umovakh hlobalizatsiyi enerhetychnykh rynkiv [Prospects for cooperation between the European Union and Ukraine in the context of globalization of energy markets]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK» – Scientific Notes of the KROK University*, no. 4, p. 60.